

NOTAT

Danske Regioners tredje opfølgning på fødselsaftalen 'En god start på livet' – Forår 2024

EMN-2022-00981
1683318

Dette er Danske Regioners tredje opfølgning på fødselsaftalen 'En god start på livet' til Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

Opfølgningen indeholder en kvantitativ opsamling på følgende initiativer i henhold til monitoreringsaftalen:

- Mere end 100 flere ansatte (årsværk) til fødeafdelingerne
- Ret til to dages barselsophold eller hjemmebesøg for førstegangsfødende
- Rekrutterings- og fastholdelsespakke til fødeafdelingerne.

I opfølgningen bruges 2021 som baseline.

Dertil er det i henhold til monitoreringsaftalen aftalt, at Danske Regioner halvårligt (sommer og vinter) fremsender en kvalitativ opfølgning på følgende initiativer:

- Ret til to dages barselsophold eller hjemmebesøg for førstegangsfødende
- Rekrutterings- og fastholdelsespakke til fødeafdelingerne.

Danske Regioner bemærker overordnet, at regionerne har udmøntet midlerne fra aftalen efter hensigten, og at tilbuddene om barselsophold eller hjemmebesøg derfor på nuværende tidspunkt er implementeret i henhold til de muligheder, som de enkelte regioner og den enkelte fødeafdeling har til rådighed.

Opfølgning på initiativet om mere end 100 flere ansatte (årsværk) på fødeafdelingerne

I henhold til monitoreringsaftalen følger Danske Regioner op årligt på initiativet med at få ansat 100 flere på fødeafdelingerne frem mod 2025. Opgørelsen og udviklingen ses i tabel 1 og tabel 2. Danske Regioner har indsamlet data fra regionerne, som har opgjort antal årsværk på samtlige fødeafdelinger i hver region.

Der er afsat 39,7 mio. kr. i 2022, og 69,4 mio. årligt i hhv. 2023, 2024 og 2025 til initiativet om at øge antallet af ansatte (årsværk) på fødeafdelingerne med mere end 100 på tværs af regioner. Tabel 1 viser en stigning i antal årsværk fra 2021 til 2023 på 221 årsværk på landsplan. Det ses, at der har været en stigning i antal årsværk i samtlige regioner.

Tabel 1. Antal årsværk på fødeafdelingerne¹	2021	2022	2023	2024	2025
Region Hovedstaden ²	1.452	1.459	1.516		
Region Sjælland ³	394	409	447		
Region Syddanmark ⁴	465	470	492		
Region Midtjylland ⁵	638	677	690		
Region Nordjylland	251	263	276		
I alt	3.200	3.278	3.421		

Kilde: Indmeldinger fra regionerne

Noter:

- Regionerne opgør ansættelsesdata på forskellige måder. Region Nordjylland, Region Syddanmark, Region Sjælland og Region Midtjylland opgør antal årsværk som et årsgennemsnit, mens Region Hovedstaden foretager opgørelsen af årsværk pr. 1. januar for det foregående år. Regionerne har dertil forskellige definitioner af en fødeafdeling, og fødeafdelingerne er organiseret forskelligt og varetager forskellige opgaver. Tallene kan derfor ikke sammenlignes på tværs af regionerne, og de bør kun anvendes i sammenhæng med opfølgning på 'En god start på livet'. Opgørelsesmetoden har ikke betydning for baseline, fordi den enkelte region anvender samme opgørelsesmetode i hele aftaleperioden. Enkelte regioner har tilbagejusteret deres indmeldinger fra tidligere ift. antal årsværk.
- I Region Hovedstaden er data baseret på den samlede personalegruppe på gyn/obs afdelingerne (038 Sundhedsdatastyrelsens klassifikation), da det er dette data, der umiddelbart kan trækkes i Region Hovedstadens strategiske HR dashboard.
- Region Sjællands fødeafdelinger har ud fra organisatoriske enheder udvalgt de grupper, der hovedsageligt har med fødende at gøre og dermed kan betegnes "fødeafdeling".
- Region Syddanmark gør opmærksom på, at data for et par af regionens fødesteder er opgjort manuelt på grund af registreringsudfordringer. Det kan betyde, at opgørelsen kan være behæftet med vis usikkerhed. For OUH oplyses desuden, at ansatte inden for hvert afsnit varetager forskellige opgaver på tværs i afsnittet, dvs. det fx ikke er muligt at opgøre, hvor mange der arbejder med hhv. svangreomsorg og barselsomsorg i et sengesafsnit. Data fra OUH er opgjort for tre løn-/funktionsafsnit: Fødeafsnit Odense (4DF), sengeafsnit Graviditet og Barsel (4D1) og Føde- og Barselsafsnit Svendborg (3DJ). Antallet af ansatte er opgjort pba. ansættelseskontrakter i SydLis-rapporten "OUH Personale - timer og kroner", som trækker data fra lønsystemet SilkeborgData. Fra ansættelseskontrakterne indgår den ansattes ansættelsesbrøk, dvs. enheden i tabellen er fuldtidsstillinger. Adm.personale er lægesekretær og "Andet" er fleksjob/skånejob. Som en del af udflytning til det nye hospital arbejdes på at reducere hospitalsudgifterne med 8 pct., hvorfor der fortsat vil være et arbejde med at reducere fremmødet blandt alle personaler. Med finanslovsmidlernes øremærkede pulje til fødeområdet kan personalereduktioner forventes at blive mindre, end hvis midlerne ikke var blevet tildelt. Men der vil ikke kunne spores den samme fremgang i antal jordemødre/sygeplejersker på OUH som på øvrige fødeafdelinger, der ikke er omfattet af kvalitetsfundsbyggerierne.
- Region Midtjylland oplyser, at Fødeafdelingerne på RH Herning og RH Holstebro i marts 2022 er samlet til én matrikel på RH Gødstrup. Samtidig er afdelingens budget reduceret med 8 % svarende til effektiviseringskravet ved ibrugtagning af nyt hospitalsbyggeri. Den præcise påvirkning af opgørelsen af antal af årsværk er ikke belyst. For Region Hospitallet Randers oplyses, at graviditetsklinikken i marts 2023 blev lagt ind under fødegangen, hvorfor antal ansatte er steget ca. 6.

Tabel 2 opgør antal årsværk på fødeafdelingerne fordelt på personalegrupper. Tabellen viser en stigning i antal årsværk for samtlige personalegrupper i årene fra 2021 til 2023. Særligt kan fremhæves, at antallet af jordemødre på landsplan er steget med 111 årsværk fra 2021 til 2023.

Tabel 2. Antal årsværk på fødeafdelingerne¹ fordelt på personalegrupper						
	Jordemødre	Adm. Personale	SOSU	Sygeplejersker	Andet²	I alt³
2021	1.647	205	161	672	514	3.200
2022	1.640	220	186	694	539	3.278
2023	1.758	219	191	721	531	3.421
2024	-	-	-	-	-	-

2025	-	-	-	-	-	-
------	---	---	---	---	---	---

Kilde: Indmeldinger fra regionerne

Noter:

1. Regionerne opgør ansættelsesdata på forskellige måder. Region Nordjylland, Region Syddanmark, Region Sjælland og Region Midtjylland opgør antal årsværk som et årsgennemsnit, mens Region Hovedstaden foretager opgørelsen af årsværk pr. 1. januar for det foregående år. Regionerne har dertil forskellige definitioner af en fødeafdeling, og fødeafdelingerne er organiseret forskelligt og varetager forskellige opgaver. Tallene kan derfor ikke sammenlignes på tværs af regionerne, og de bør kun anvendes i sammenhæng med opfølgning på 'En god start på livet'. Opgørelsesmetoden har ikke betydning for baseline, fordi den enkelte region anvender samme opgørelsesmetode i hele aftaleperioden.
2. Kategorien 'andet' dækker over de personalegrupper, som er tilknyttet den definerede afdeling, og som ikke indgår i personalegrupperne jordemødre, adm. personale, SOSU eller sygeplejerske. Vikarer fremgår ikke af tabellen.
3. Det bemærkes, at læger ikke indgår særskilt i opgørelse i tabel 2. Læger har opgaver og funktioner på tværs af afdelinger, og derfor er de i regionernes organisationsregister ofte ikke tilknyttet ned på afdeling eller afsnit, men er placeret i en specifik enhed. Dog kan læger også fremgå på afdelingsniveau eller afsnitsniveau, og i så fald vil de indgå under 'andet'.

Opfølgning på initiativet om ret til to dages barselsophold eller hjemmebesøg for førstegangsfødende – kvantitativ redegørelse

Initiativet har til formål at give førstegangsfødende ret til to dages barselsophold efter fødslen. Desuden skal fødende, som udskrives inden for 24 timer - og hjemmefødende - tilbydes hjemmebesøg af kvalificeret sundhedspersonale dagen efter udskrivelse fra hospitalet.

I henhold til monitoringsaftalen, afrapporterer Danske Regioner årligt på initiativet om ret til to dages barselsophold eller hjemmebesøg for førstegangsfødende som udskrives inden for 24 timer efter fødslen med kvantitative data. Da hospitalerne ikke har mulighed for at registrere, om kvinderne er blevet tilbudt to dages barselsophold, afrapporterer Danske Regioner, efter aftale med Indenrigs- og Sundhedsministeriet, på tal for den gennemsnitlige indlæggelsestid (tabel 4, 5 og 6) samt antal hjemmebesøg (tabel 7).

Hospitalerne registrerer indlæggelsestiden hos de førstegangsfødende, der er indlagt efter fødslen, men skelner ikke mellem de, der er indlagt efter en kompliceret fødsel (fx akut kejsersnit), de der har valgt at føde ambulat og forlade hospitalet efter 4-6 timer og de der har gjort brug af deres ret til to døgners ophold. Det registreres heller ikke, om førstegangsfødende har fået tilbud om at blive i to døgn, men har takket nej.

En evaluering af retten til to dages barselsophold alene på baggrund af data på indlæggelsestid og hjemmebesøg, giver derfor ikke et præcist billede af implementeringen af initiativet.

Implementering af initiativet skal derfor også ses i sammenhæng med Danske Regioners kvalitative redegørelse af initiativet på side 6. Tal fra den årlige Landsdækkende Undersøgelse af Patientoplevelser for fødende (LUP fødende)¹ kan med fordel også inddrages for at give et mere nuanceret billede af førstegangsføddendes oplevelse på hospitalet. I denne undersøgelse skal kvinderne bl.a. svare på, om de er trygge ved at tage hjem fra hospitalet efter fødslen.

Som det fremgår af tabel 3, har de førstegangsfødende i 2023, som udskrives indenfor 24 timer, i gennemsnit været indlagt i 11,9 timer på landsplan mod 11,3 timer i 2021.

¹ Se nyeste LUP undersøgelser på Center for Patientinddragelses hjemmeside : [LUP - Landsdækkende Undersøgelse af Patientoplevelser \(regionh.dk\)](https://regionh.dk/lup-landsdaekkende-undersogelse-af-patientoplevelser)

Overordnet og inden for de enkelte regioner ligger indlæggelsestiden nogenlunde stabilt.

Tabel 3	Gennemsnitlig antal timer				
	2021	2022	2023	2024	2025
Gennemsnitlig indlæggelsestid for førstegangsfødende, som er indlagt mellem 0-24 timer på hospitalet¹					
Region Hovedstaden	8,1	8,4	8	-	-
Region Sjælland ²	14,9	14,5	15,4	-	-
Region Syddanmark	12,2	11,3	12,3	-	-
Region Midtjylland	11,5	11,5	12,0	-	-
Region Nordjylland	9,2	9,0	9,2	-	-
I alt	11,3	11,0	11,9	-	-

Kilde: Regionernes indmeldinger

Noter:

1. Der kan være forskellige måder at opgøre indlæggelsestiden på. Nogle regioner registrerer tiden fra fødselskontaktens start til fødselskontaktens slut, mens andre registrerer tiden fra fødslen til fødselskontaktens slut. Tallene kan derfor ikke sammenlignes på tværs af regionerne, og de bør kun anvendes i sammenhæng med opfølgning på 'En god start på livet'. Opgørelsesmetoden har ikke betydning for baseline, fordi den enkelte region anvender samme opgørelsesmetode i hele aftaleperioden.

2. Region Sjælland oplyser, at der grundet en fejl i LPR-data fra Sundhedsdatastyrelsen kan være en underrapportering ift. deres opgørelse af indlæggelsestid og hjemmebesøg hos førstegangsfødende. Det kan betyde, at indlæggelsestiderne og antallet af hjemmebesøg ikke er retvisende.

I tabel 4 ses den gennemsnitlige indlæggelsestid for førstegangsfødende som er indlagt i over 24 timer på hospitalerne. Her er kvinderne i gennemsnit indlagt 74,3 timer i 2023.

Tabel 4	Gennemsnitlig antal timer				
	2021	2022	2023	2024	2025
Gennemsnitlig indlæggelsestid for førstegangsfødende som er indlagt i over 24 timer på hospitalet¹					
Region Hovedstaden	73,7	75,0	79	-	-
Region Sjælland ²	55,6	66,0	41,5	-	-
Region Syddanmark	86,6	85,6	89,0	-	-
Region Midtjylland	67,9	68,6	68,7	-	-
Region Nordjylland	72,1	70,5	72,3	-	-
I alt	72,3	73,7	74,3	-	-

Kilde: Regionernes indmeldinger

Noter:

1. Der kan være forskellige måder at opgøre indlæggelsestiden på. Nogle regioner registrerer tiden fra fødselskontaktens start til fødselskontaktens slut, mens andre registrerer tiden fra fødslen til fødselskontaktens slut. Tallene kan derfor ikke sammenlignes på tværs af regionerne, og de bør kun anvendes i sammenhæng med opfølgning på 'En god start på livet'. Opgørelsesmetoden har ikke betydning for baseline, fordi den enkelte region anvender samme opgørelsesmetode i hele aftaleperioden.

2. Region Sjælland oplyser, at der grundet en fejl i LPR-data fra Sundhedsdatastyrelsen kan være en underrapportering ift. deres opgørelse af indlæggelsestid og hjemmebesøg hos førstegangsfødende. Det kan betyde, at indlæggelsestiderne og antallet af hjemmebesøg ikke er retvisende.

I tabel 5 fremgår den gennemsnitlige indlæggelsestid for alle førstegangsfødende for de fem regioner. Den ligger på 67,4 timer i år 2023 mod 62,8 timer i 2021. Der ses samtidig et fald i antal fødsler fra 2021 til 2023 svarende til ca. 2.000 fødsler. Det bemærkes, at den gennemsnitlige indlæggelsestid for førstegangsfødende på landsplan er et godt stykke over de 48 timer, som initiativet i den politiske aftale skulle sikre, hvis der alene kigges på indlæggelsestiden.

Tabel 5 Gennemsnitlig indlæggelsestimer for førstegangsfødende i alt¹	Gennemsnitlig antal timer 2021	Antal fødsler*	Gennemsnitlig antal timer 2022	Antal fødsler*	Gennemsnitlig antal timer 2023	Antal fødsler*
Region Hovedstaden	69,4	11.200	71,4	10.262	77,0	10.105
Region Sjælland ²	46,1	2.756	56,2	2.706	37,2	2.413
Region Syddanmark	64,7	4.620	64,3	4.598	71,3	4.765
Region Midtjylland	59,2	6.757	60,4	6.512	62,1	6.246
Region Nordjylland	58,4	2.708	56,4	2.587	62,9	2.424
I alt	62,8	27.996	64,5	26.665	67,4	25.953

Kilde: Regionernes indmeldinger

*Inkl. hjemmefødsler

Noter:

1. Der kan være forskellige måder at opgøre indlæggelsestiden på. Nogle regioner registrerer tiden fra fødselskontaktens start til fødselskontaktens slut, mens andre registrerer tiden fra fødslen til fødselskontaktens slut. Tallene kan derfor ikke sammenlignes på tværs af regionerne, og de bør kun anvendes i sammenhæng med opfølgning på 'En god start på livet'. Opgørelsesmetoden har ikke betydning for baseline, fordi den enkelte region anvender samme opgørelsesmetode i hele aftaleperioden.

2. Region Sjælland oplyser, at der grundet en fejl i LPR-data fra Sundhedsdatastyrelsen kan være en underrapportering ift. deres opgørelse af indlæggelsestid og hjemmebesøg hos førstegangsfødende. Det kan betyde, at indlæggelsestiderne og antallet af hjemmebesøg ikke er retvisende.

Hjemmebesøg for førstegangsfødende som udskrives indenfor 24 timer

Af den politiske aftale fremgår, at førstegangsfødende - som udskrives inden for 24 timer - og hjemmefødende - tilbydes ret til hjemmebesøg af kvalificeret sundhedspersonale dagen efter udskrivelse fra hospitalet.

Nedenfor fremgår regionernes opgørelse af antallet af hjemmebesøg. Et hjemmebesøg kan i nogle regioner både foregå fysisk og virtuelt. Regionerne oplyser dog, at der ikke er en kodnings- eller registreringsmulighed ift. "virtuelle hjemmebesøg" og der derved dels er en usikkerhed ift. tallenes validitet, men også ift. hvilken type kontakt, det egentlig er, der er registreret. Regionerne har benyttet forskellige opgørelser, og derfor kan opgørelserne ikke sammenlignes på tværs af regioner.

Der gøres opmærksom på, at de tilfælde, hvor familien er blevet tilbudt hjemmebesøg, men har takket nej, ikke registreres. Ligeledes er der ikke opgørelser af, hvor mange, der føder ambulante og deraf, er det ikke muligt at sige noget om, hvor mange hjemmebesøg, der jf. aftalen, bør være tilbudt.

Regionerne rapporterer forskellige erfaringer med tilbuddet. Nogle regioner melder om positive tilbagemeldinger ift. ibrugtagning af tilbuddet, mens andre regioner generelt oplever, at det er få, førstegangsfødende, der tager imod tilbuddet. Generelt rapporterer regionerne, at der er flere, der vælger at blive to dage på barselsgangen.

Tabel 6 Hjemmebesøg¹	2021	2022	2023	2024	2025
Region Hovedstaden ²					
<i>Hjemmebesøg - fysiske</i>	1.271	966	551		
<i>Virtuelle Kontakter - Video</i>	1.723	3.434	3.651		
Region Sjælland ³	0	0	0		
Region Syddanmark ⁴	423	773	1.277		
Region Midtjylland – <i>kun fysiske hjemmebesøg</i> ⁵	687	551	464		
Region Nordjylland	138	103	64		
Antal hjemmebesøg i alt på landsplan	4.242	4.861	6.113		

Kilde: Regionernes indmeldinger

Noter:

1. Kan i nogle regioner både foregå fysisk og virtuelt. Regionerne oplyser dog, at der ikke er en kodnings-/registreringsmulighed ift. "virtuelle hjemmebesøg" og der derved er generelt usikkerhed mht. tallenes validitet. Det er regionernes vurdering, at det opgjorte antal hjemmebesøg dermed ikke repræsenterer en valid indikator i forhold til vurdering af implementeringsgraden. Såfremt regionen har oplyst det, er det beskrevet, hvilken type besøg opgørelsen omfatter.
2. Region Hovedstaden har fordelt opgørelsen på fysiske hjemmebesøg og antal virtuelle videokonsultationer blandt førstegangsfødende. Det er ikke muligt at angive, hvornår i forløbet de virtuelle videokonsultationer har fundet sted, og dermed kan det ikke siges, hvorvidt de rent faktisk har fundet sted efter fødslen.
3. Region Sjælland oplyser, at der grundet en fejl i LPR-data fra Sundhedsdatastyrelsen kan være en underrapportering ift. deres opgørelse af indlæggelsestid og hjemmebesøg hos førstegangsfødende. Det kan betyde, at indlæggelsestiderne og antallet af hjemmebesøg ikke er retvisende. På grund af store geografiske afstande i Region Sjælland, hvor afdelingerne skal dække store afstande samtidig med knaphed på personale, er det i regionen aktuelt ikke muligt at tilbyde fysiske hjemmebesøg. Se yderligere i den kvalitative rapportering nedenfor.
4. Region Syddanmark oplyser, at de på OUH allerede inden aftalen om *En god start på livet* blev vedtaget tilbød et fysisk hjemmebesøg til alle førstegangsfødende, der blev udskrevet indenfor 24 timer efter fødslen. Alle fødende, som er tilknyttet en Kendt Jordemoder Ordning får også allerede et fysisk hjemmebesøg efter fødslen. Derudover har alle der har født på OUH mulighed for virtuel konsultation efter fødslen. Desuden oplyses, at der for Sydvestjysk Sygehus er omfattet 11 videokonsultationer i 2023. Der er her indført et tilbud om videokonsultation i slutningen af 2023.
5. Regionen oplyser, at det opgjorte antal hjemmebesøg ikke synes at repræsentere en valid indikator i forhold til vurdering af implementeringsgraden.

Opfølgning på initiativet om ret til to dages barselsophold eller hjemmebesøg for førstegangsfødende – kvalitativ redegørelse

Initiativet har til formål at give førstegangsfødende ret til to dages barselsophold efter fødslen. Ifølge aftalen, har det blandt andet til formål at bidrage til at sikre en ensartet kvalitet i efterfødselsindsatsen på tværs af landet samt sikre tryghed, støtte og faglig vejledning for familierne i de første dage efter fødslen. Desuden skal fødende, som udskrives inden for 24 timer - og hjemmefødende - tilbydes ret til hjemmebesøg af kvalificeret sundhedspersonale dagen efter udskrivelse fra hospitalet.

I henhold til monitoringsaftalen, afrapporterer Danske Regioner halvårligt på initiativet om ret til to dages barselsophold eller hjemmebesøg for førstegangsfødende som

udskrives inden for 24 timer efter fødslen med kvalitative data. Danske Regioner har via en rundspørge i regionerne udarbejdet nedenstående opdatering, som bygger ovenpå den første og anden opfølgning til ministeriet hhv. i foråret/sommeren 2023 og efteråret/vinteren 2023. I opfølgningen fra foråret 2023 fremgik det, at regionerne var i gang med at implementere initiativet, som jf. fødselsaftalen skulle være fuldt implementeret primo 2023. Af den anden opfølgning fra efteråret/vinteren 2023 fremgik det, at alle regioner fuldt ud havde implementeret initiativet inden for de rammer, der er til rådighed for de enkelte regioner og de enkelte fødesteder. Dette kan være begrænset i forhold til fysisk kapacitet (sengepladser), rekrutteringsmuligheder og kapacitet ift. personale, geografi mv. Af disse årsager har Region Sjælland ikke mulighed for at tilbyde hjemmebesøg som alternativ til to dages barselsophold pga. rekrutteringsudfordringer og store geografiske afstande. Region Sjælland planlægger dog, at tre afdelinger i løbet af 2024 vil tilbyde mulighed for virtuelle hjemmebesøg til de familier, der går hjem inden for de første to døgn efter fødslen. En afdeling arbejder desuden forsat på at udvikle en model for fysiske hjemmebesøg.

Opfølgning på initiativet om en rekrutterings- og fastholdelsespakke til fødeafdelingerne.

Aftalepartierne har afsat 51,1 mio. kr. i 2022, 12,2 mio. kr. i 2023 og 16,2 mio. kr. i 2024 til en rekrutterings- og fastholdelsespakke til fødeafdelingerne, som skal bruges til lokale initiativer, der kan understøtte tilstrækkeligt sundhedspersonale. I henhold til monitoringsaftalen, afrapporterer Danske Regioner halvårligt på initiativet om en fastholdelses- og rekrutteringspakke med kvalitative data. Danske Regioner har via en kvalitativ rundspørge i regionerne udarbejdet nedenstående opdatering af konkrete eksempler på, hvad midlerne indtil videre er brugt på i hver region.

En del af midlerne er brugt til at videreføre og fastholde initiativer, der er beskrevet i den seneste opfølgning. Alle regioner har udmøntet midlerne til initiativer, der styrker fastholdelse og rekruttering. Siden sidste opfølgning er der på OUH opstartet mulighed for træning i compassion i samarbejde med Center for Compassion, og derudover har OUH styrket kompetenceudvikling for kliniske vejledere som et fastholdelsesinitiativ. Desuden har OUH gang i yderligere kompetenceudvikling af erfarne jordmoderspecialister, bl.a. i indførelse af kurser inden for avanceret obstetrisk træning. I Region Sjælland er der siden efteråret 2023, lavet yderligere ansættelser, herunder opnormering af jordemødre på fødegange og i fødemodtagelsen i dagvagten. I alle regioner anvendes midlerne dog forsat primært til at finansiere de initiativer, der er iværksat i 2023, og som der er redegjort for i de to forrige opfølgninger.